

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Професійний розвиток педагога

*Матеріали II науково-практичної інтернет-конференції
"СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ",
присвяченої 75-річчю
Рівненського державного гуманітарного університету
26-27 листопада 2015 року*

Рівне
Видавець О.Зень
2015

УДК 373.3.011.3-051:005.336.5

ББК 74.204.2

П- 84

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 15 від 26 листопада 2015 р.)

Програмний комітет:

- Постоловський Руслан Михайлович** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – голова оргкомітету;
- Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук., професор, перший проректор РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Поніманська Тамара Іллівна** – кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Сілков Валерій Васильович** – кандидат педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету РДГУ;
- Колупаєва Тетяна Євстафіївна** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедрою педагогіки початкової освіти РДГУ;
- Бричок Борис Павлович** – кандидат педагогічних наук, професор;
- Шевців Зоя Михайлівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Бричок Світлана Борисівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Яковишина Тетяна В'ячеславівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Боровець Олена Віталіївна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Гудовсек Оксана Анатоліївна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Міщеня Оксана Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент.
- Веремчук Алла Петрівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;

Рецензенти:

- Невмержицька Олена Василівна** – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної та дошкільної педагогіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
- Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету

Професійний розвиток педагога. Матеріали II науково-практичної інтернет-конференції “Сучасний вчитель початкових класів: досвід та перспективи”, присвяченої 75-річчю – Рівне: О.Зень, 2015.- 182 с.

ISBN 978-617-601-142-2

У матеріалах II науково-практичної інтернет-конференції подаються статті викладачів та студентів Рівненських вищих навчальних закладів, статті та конспекти навчальних занять вчителів загальноосвітніх шкіл. Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки.

Матеріали розраховані на викладачів, вчителів та студентів психолого-педагогічних спеціальностей.

*За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.*

ISBN 978-617-601-142-2

© Автори статей, 2015

активності); з іншого – це цілеспрямоване управління процесом наукового пізнання студентів шляхом створення оптимальних психолого-педагогічних умов, підпорядкованих меті професійної підготовки, спрямованих на формування внутрішніх мотивів та цілей науково-пізнавальної діяльності; ефективне застосування нових знань і здобуття навичок їх практичного застосування.

Потребує розв'язання і проблема активізації професійної діяльності викладача як організатора педагогічного процесу. Від нього у вирішальній мірі залежать результати навчально-виховної роботи у ВНЗ. А психологічні механізми і педагогічні умови активізації професійної діяльності викладача ВНЗ майже ті ж самі, що й у студентів.

Таким чином, проблема активізації пізнавальної діяльності студентів потребує комплексного підходу до свого вирішення. Методологічною основою таких дій є створення ситуації реальної зацікавленості студентів і викладачів процесом і результатами підготовки фахівців у ВНЗ. Зацікавленість процесом навчальної діяльності значно зростає, коли його учасникам (студентам і викладачеві) надається можливість для максимального виявлення ініціативи, самостійності та творчості.

Список використаних джерел

1. Бондаревская Е.В. Формирование нравственного сознания старших школьников: Дис. докт. пед. наук. – М., 1980. – 460 с.
2. Момов В. Человек. Мораль. Воспитание. (Теор-методол. пробл.). – М.: Прогресс, 1975. – 161 с.
3. Гришина Н.В. Технология социальных ситуаций. – *Вопр. Психологи.* – 1997. - №1. – С. 121-132
4. Bennett, Carson M.A. Skinnerian view of human freedom // *Homaist.* – 1990. – v.50. №4. – Р. 18-20
5. Сметанський М.І. Деякі аспекти підвищення якості вищої освіти в Україні // *Інтергратія вищої школи України до європейського та світового освітнього простору.* – Київ, 2012. – С. 18-24

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

*Гетманчук Надія Олексіївна,
старший викладач,*

*кафедра теорії та методик початкового навчання,
Рівненський державний гуманітарний університет*

Оволодіння глибинами теорії і практики рідної мови є надзвичайно важливою складовою професійної підготовки майбутнього вчителя. Центральне місце в курсі лінгвістики посідає синтаксис, оскільки саме в ньому знаходять функціональну оцінку мовно-мовленнєві засоби фонетичного, лексичного, фразеологічного, морфологічного рівнів.

У пропонованій статті ми проаналізуємо деякі питання вивчення активно вживаних синтаксичних конструкцій – складнопідрядних речень нерозчленованої структури.

Сучасне мовознавство передбачає поряд з традиційним для вищої школи структурно-семантичним аспектом вивчення складнопідрядних речень семантичний підхід, одним з виявів якого є поділ складнопідрядних конструкцій на речення з валентно-зв'язаними і валентно-незв'язаними підрядними частинами.

Слід відрізняти складнопідрядні речення з валентно-зв'язаними підрядними частинами від речень, у яких підрядні частини не займають актантних позицій. Усвідомленню відмінностей сприятиме таке завдання.

Спишіть речення. Визначте головну і підрядну частини. Підкресліть сполучні засоби головної і підрядної частин. Назвіть речення, в яких підрядна частина займає актантну позицію. Назвіть у таких реченнях вершинні слова, визначте їх семантику.

*Як добре знати, що тебе веде твій власний шлях – єдиний із можливих, що легший є, але нема ніде таких упертих і таких щасливих. (Л.Первомайський). Я знаю, що слів моїх буде мало, щоб вам повернути **борг**, **бо** мова народу – не хліб чи сало, а пам'ять народу від роду до роду, а слово – єдиний Бог (М.Сом). **Горе ж** тому, хто потвору війни кличе устами важкої труни, **горе ж** тому, хто посміє підняти руку на першу усмішку дитяти! (М.Рильський). Тут, де кожен камінь кров'ю полили в бою брати, із пошаною й любов'ю зупинися, **друже, ти** (В.Лучук).*

Система вправ допоможе з'ясувати семантичне розгалуження валентно-зв'язаних конструкцій, тобто виділити складнопідрядні речення з об'єктними і суб'єктно-об'єктними відношеннями між предикативними частинами, речення з фразовими найменуваннями осіб, предметів і понять, речення з підрядними локативними частинами [2, с.315].

Для розуміння суті валентно-зв'язаних складнопідрядних конструкцій з об'єктними і суб'єктно-об'єктними відношеннями визначальним є дослідження семантики вершинних слів. Наголошуємо, що семантика предикативів з об'єктною валентністю охоплює найважливіші сфери духовної та інтелектуальної діяльності людини. Переважно це дієслова, що мають значення мовлення, передачі інформації; процесів мислення, розумової діяльності; волевиявлення, спонукання; сприйняття, відчуття; психічного стану, почуття і його вияву; сподівання, віри; піклування; буття, виявлення.

Для засвоєння семантики вершинних слів пропонуємо студентам виділити їх у поданих реченнях і дати необхідні письмові пояснення.

Ми з Любою піднімаємо голови до неба, до святково білих хмар і бачимо, як прямо із них вилітають лебеді і натрущують на хати, на землю і в душу свою лебедину пісню (М.Стельмах). Якось одного разу над Десною підслухав я вночі, на сіні лежачи і дивлячись на зорі, як після денної важкої праці коні розмовляли між собою, насучись (О.Довженко). А мати думає, що сині очі дорогого сина барвінком навесні зійшли ... (О.Ющенко). Нечипір признався сам собі, що зустрічатися з Наливайком на шаблях він боюється (І. Ле). Та певен, що від першої любові і досі бачу в полисках зорі над Малином світанки малинові, за Малином – Зозулині бори (М.Сингаївський).

З метою розвитку мовлення пропонуємо дібрати до вершинних дієслів певної семантики підрядну частину у необхідній позиції; записати відповідно оформлені речення.

Важливо наголосити, що вершинними можуть бути не лише дієслова, а й інші частини мови – іменники, прикметники, предикативні, прислівники. За допомогою вправ простежуємо, що об'єднує такі вершинні слова, з дієсловами: семантика, синтаксична позиція чи перше й друге одночасно. Для аналізу запропонуємо такі речення.

Шкода, коли б наш досвід, здобутий такою ціною, пропав, загубився (О.Гончар). Довгий час, десятки років потрібно було, щоб з дрібних ватаг лісних та наддніпрянських склалося ціле військо – свіжа, моложава і надійна сила, невпинна в рухові, непоборна в завязтті! (І.Ле). Як добре, коли світиться вогонь у хаті друга, трошки таємничий, віщує довгий,

теплий стиск долонь і до розмови затишної кличе! (М.Рильський). *Тільки дивно, що не принци, таємницею укриті, не вродливі королівни розум мій очарували* (Леся Українка).

Особливу увагу слід звернути на конструкції з вершинними іменниками, оскільки за формальними ознаками такі складнопідрядні речення нагадують структури з присубстантивно-атрибутивними підрядними частинами. З'ясуємо, як розпізнати підрядні частини, що займають актантні позиції.

1. *У кожного люду, у кожній країні живе такий спогад, що в його давнині були золоті віки* (Леся Українка). *У кожного з нас є спогади, що допомагають не стати песимістом* (З журналу). 2. *Гоголь, захоплено відкриваючи красу фольклору, колись висловив думку, що саме народні пісні, може, навіть більше, ніж праці історико-документальні, вивідають нам справжню, не поверхневу історію народу* (О.Гончар). *Не лякайся думок, що не дозволяють тобі перетворитися на цілком щасливу, усім задоволену істоту* (М.Стельмах). 3. *Віру, напевне, схвилювала його своєрідна сповідь, чому він не став словесником* (І.Цюпа). *Щира сповідь, що почув кореспондент, надзвичайно вразила його* (З журналу).

Завдання можна ускладнити, пропонуючи студентам самостійно придумати чи дібрати з художньої літератури відповідні речення з названими викладачем вершинними словами.

Переважає більшість вершинних слів аналізованих конструкцій є три- і двовалентними семантемами. Незначну частину становлять одновалентні одиниці [3, с.108-112].

Наголошуємо, що характерними представниками одновалентних вершинних слів є не дієслова в традиційному розумінні, а аналітичні дієслова з семантикою стану – предикативні прислівники в позиції головного члена односкладного речення. До прикладу: *Цілком природно, що в творах Гоголя чи Короленка ми раз у раз бачимо елементи української лексики* (М.Рильський). *Пусте, що на шляху моєму терни* (Д.Павличко).

Важливо звернути увагу, що у мовленні деякі актантні позиції можуть залишатися нереалізованими. При двовалентних і тривалентних вершинних словах нереалізованою часто є позиція підмета. Незаміщення цієї позиції веде за собою зміни структурної моделі речення – потенційні (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові) і безпідметові модифікації. Пропонуємо визначити характер модифікації структурної моделі речення на прикладі таких конструкцій.

Пам'ятаю, як ти вчив мене їздити верхи, як розказував мені старовинні казання ...(З.Тулуб). *Цілком припускаємо, що предки його (Довженка) могли бути дружинниками князя Новгород-Сіверського* (О.Гончар). *Про фольклор не випадково говорять, що він має психологічну константу...* (С.Єрмоленко). *Можна уявити, яку бурю емоцій в душі вразливого сосницького хлопчика мала викликати ця його перша зустріч з мистецтвом* (О.Гончар). *На перший погляд не визначити, які прилади виготовлені на заводі, а які – руками юних умільців* (З журн.).

Слід пам'ятати, що в реченнях, які є предметом розгляду, не може не реалізуватися тільки позиція (суб'єктна чи об'єктна), що підлягає заміщенню підрядною частиною.

Підрядні предикативні частини, які заповнюють позицію суб'єктних актантів, є різновидом об'єктних предикативних частин. Суб'єктна позиція підрядної частини – наслідок переміщення синтаксичної одиниці з об'єктною функцією в позицію підмета. Проводимо зіставлення:

1. *На нараді підкресливали, що особлива роль у нинішньому році відводиться традиційним серпневим конференціям педагогічних працівників* (г. «Літературна Україна»). – *На нараді підкреслювалось, що особлива роль у нинішньому році відводиться ...* 2. *Я уявляю, що саме ось так сидів він у кабіні свого яструбка* (О.Гончар). – *Мені уявляється, що саме ось так сидів він у кабіні свого яструбка*. Висновок: центральну позицію в аналізованій групі речень займають конструкції з об'єктними підрядними частинами.

За способом реалізації активної валентності вершинних слів виділяємо два типи синтаксичних конструкцій: складнопідрядні речення з неіндексованою підрядною частиною; складнопідрядні речення з індексованою підрядною частиною.

Характерною ознакою безіндексної реалізації є прямий зв'язок вершинного слова з відповідним предикативним актантом. До прикладу: *Як добре, коли світиться вогонь у хаті друга, трошки таємничий, віщує довгий, теплий стиск долонь і до розмови затишної кличе* (М.Рильський). *Мені ввижається, як в тихім, ріднім колі старий дідусь навчає своїх онуків, про давнину справдешні байки править ...* (Леся Українка). *Та не гадай, що виграв бій, що ти навек – володар слова, і зупиняться не смій! ... У русі – творчості основа* (Л.Дмитерко).

Головною ознакою речень з індексованою підрядною частиною є опосередкований зв'язок з предикативним актантом. Шляхом аналізу групи речень з'ясуємо: позбавлений лексичного значення займенник *те* у різних відмінкових формах номінально нейтралізує суб'єктну чи об'єктну позицію вершинного слова і робить головну частину синтаксично завершеною. Проте семантично реалізувати наміченої позиції індекс (корелят) не може, тому він передбачає обов'язковість підрядної предикативної частини.

Ступінь облігаторності корелята в реалізації валентнісних потенцій вершинних слів дозволяє виділити складнопідрядні речення з факультативно-індексованою підрядною частиною і складнопідрядні речення з конструктивно-індексованою підрядною частиною.

Об'єктні і суб'єктно-об'єктні відношення можуть виражатися не лише експліцитно, а й імпліцитно. Ось чому в мові функціонує багато синонімів складнопідрядних речень з валентно-зв'язаними підрядними частинами. Найбільш уживаними є синонімічні конструкції з прямою мовою і безсполучникові речення. Для свідомого засвоєння цієї тези пропонуємо студентам визначити типи наведених конструкцій, зробити висновки про смислові зв'язки між предикативними частинами, дібрати синонімічні складнопідрядні речення.

Недавно, розглядаючи фото невидимої півкулі Місяця, одна людина, яку аж ніяк не можна було запідозрити в надмірному захопленні космічними ідеями, роздумливо промовила: «Дуже правильно було б поставити пам'ятник Ціолковському на місячній поверхні» (Н.Рибак). *«Так умер на посту робітник», – хтось промовив поруч* (В.Гжицький). *А я дивлюсь на непохитні стіни, і хочеться про цих людей сказати: не тільки шахту, а й усю країну вони руками вмілими кріплять* (Л.Дмитерко). *Мати ніжна моя! Знай: по бурі тяжкій перемага настане дзвінка і погідна* (М.Рильський). *І здається: Дніпро – наче крила орла* (А.Малишко). *Мені снилось: я мельник в старому млині* (М.Рильський).

Практичне засвоєння синонімічних рядів синтаксичних конструкцій сприяє розвитку мовлення, збагачує діапазон виражальних засобів у процесі спілкування. Особливої уваги потребують синоніми об'єктних конструкцій, представлені простими реченнями. Вони – продукт згортання підрядних предикативних частин складнопідрядних речень. Редукція залежної частини веде до утворення віддієслівного іменника або інфінітива чи інфінітивного звороту.

Пропонуємо студентам порівняти синтаксичну будову наведених реченевих пар, встановити актантну структуру, граматичну базу актантів, семантико-стилістичне забарвлення простих і складних речень.

1. *В штабі командування заявлю парламентеріві, що воно відмовляється прийняти ультиматум* (О.Гончар). – *...заявлю парламентеріві про відмову прийняти ультиматум*. 2. *Десять днів минуло, і такий мене жаль узяв за домом, так занудьгував, що не міг діждатися, коли вже повернеться на Батьківщину* В.Качкан). – *...так занудьгував, що не міг діждатися повернення на Батьківщину*. 3. *Вночі голова збори скликав, на них сказали мені, щоб хліб спалив, бо німці близько* (Є.Гуцало). – *...на них сказали мені хліб спалити...* 4. *Ми урочисто поклялись народу, що підемо на смерть, в огонь і воду за честь і славу рідної землі* (П.Дорошко). – *Ми урочисто поклялись народу піти на смерть в огонь і воду*.

Далі студенти самостійно добирають синоніми до поданих складнопідрядних речень. Робимо висновок: обмежене функціонування простих синонімів, особливо з віддіслівними іменниками, зумовлене словотворчими можливостями дієслів, а також тим, що прості речення передають думку дещо спрощено, не відображаючи видо-часових характеристик повідомлення.

Використання найновіших досягнень лінгвістики, дотримання принципу науковості у викладанні теорії мови, комплексний аналіз синтаксичних одиниць не лише забезпечить належну фахову підготовку молодого вчителя, надасть впевненості, закладе базу майбутньої дослідницької роботи, а й сприятиме свідомому засвоєнню мови як засобу спілкування. А досконале володіння державною мовою – обов'язок кожного громадянина, особливо вчителя.

Список використаних джерел

1. Андерш, Й. Типологія простих дієслівних речень у чеській мові в зіставленні з українською / Йосип Андерш. – К.: Наукова думка, 1987. – 191 с.
2. Вихованець, І. Граматика української мови. Синтаксис / Іван Вихованець. – К.: Либідь, 1993. – С.313-320.
3. Вихованець, І. Частини мови в семантико-граматичному аспекті / Іван Вихованець. – К. Наукова думка, 1988. – 256 с.
4. Шульжук, К. Синтаксис української мови / Каленик Шульжук. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – С.302-331.

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ: ГЕНЕЗИС МОВИ ТА МОВЛЕННЯ

Захарчук Зоя Олександрівна,

к.пед.н., доцент,

кафедра теорії та методик початкового навчання,

Рівненський державний гуманітарний університет

У наш час не можна собі уявити освічену людину, яка не вміє висловити свою думку, яка була б байдужою до свого іміджу і ставлення до себе інших людей. Обличчя сучасного педагога формує мовленнєве уміння, тобто здатність використовувати різні мовні одиниці для вирішення комунікативних потреб (спілкування) у певних ситуаціях спілкування.

Мова – національний скарб. Тому завжди питання культури мовлення в ряду першочергових завдань ВНЗ України, які формують особистість майбутнього вчителя – носія мовної культури.

Ключовим є питання правильного використання мовних засобів вираження думки залежно від мети й змісту висловлювання.

Мусимо зазначити, що усне мовлення своїми можливостями – і насамперед як засіб вияву людського «Я», найрізноманітніших відтінків почуття, гнучкості думки, як способів оцінки всього, що стосується людини, оточує її, і як засіб контактувати з іншими та впливати на них – аж ніяк не дорівнює писемній формі мовлення. Афористичним став вислів Бернарда Шоу «*Є 50 способів сказати «Так» і 150 способів сказати «Ні» і є тільки один спосіб написати це*» [11].

Видатний український педагог, психолог, філософ, дитячий письменник, тонкий знавець внутрішнього світу дитини, носій ідеалів освіти, морально-етичних суспільних цінностей, Василь Олександрович Сухомлинський, чия творча спадщина включає і цінний педагогічний досвід з культури мовлення вчителя, стверджував, що «саме в слові вчителя мають бути втілені норми і правила, на яких повинно виховуватися підрастаюче покоління» [13].

Як кажуть філософи (О. Сербенська «Наше усне мовлення»), в усному мовленні слово не покидає чистої стихії буття, дає простір для вияву його різних вимірів.

Коріння усного мовлення сягає сивої давнини, воно сповнене незбагненого таїнства, у ньому багато такого, що, за словами Івана Яковича Франка, «*відчути треба серцем*», «*серцем зрозуміти*». Варто поміркувати над такими фактами: Христос своє вчення, яке не лише поширювалось по всьому світу, а й, на переконання багатьох авторитетів, стало однією з головних підвалин європейської культури, проповідував через живе слово. Тільки після Його мученицької смерті і чудесного воскресіння апостоли описали діяння свого Вчителя, розвинули чимало його думок.

Цілу науку про силу і красу усного мовлення створили античні філософи.

Живе, гарне слово вважали вони, має служити істині, виховувати мудрість, творити в світі гармонію, чимало античних мудреців не спішили своє вчення фіксувати на письмі. Усне мовлення є основою спілкування, воно передбачає співрозмовника або спрямоване на певний склад слухачів, також має відповідати ситуації. І труднощі мовного спілкування зростають прямо пропорційно до числа тих, хто спілкується. А там, де одна зі сторін є невизначеною множиною, ці труднощі досягають максимуму [11].

Усе глибше проникнення у вивченні феномена мови привело лінгвістів до необхідності розрізнення в ньому як мінімум двох об'єктів: власне мови і мовлення.

Проблему мови і мовлення вважають нині однією з найважливіших і найскладніших у сучасному мовознавстві. Дихотомія «мови і мовлення» напрямками сучасного мовознавства визначається чи не найбільшим досягненням лінгвістики ХХ століття [6].

У праці Г. М. Удовиченка «З історії вчення проблеми мови і мовлення» ще досліджується становлення проблеми мови і мовлення, де зазначається, що поняття «мови і мовлення» першим увів у науковий обіг видатний шведський лінгвіст, мовознавець Фердинанд де Соссюр. Однак це не так, бо проблема мови і мовлення була порушена вже В. фон Гумбольдтом та багатьма іншими мовознавцями дососсюрівського періоду [14]. Так, зокрема Вільгельм фон Гумбольдт вважав, що «в дійсності мова завжди розвивається тільки в суспільстві, і людина розуміє себе наскільки «досвідом установлено, що її слова зрозумілі й іншим». Він підкреслював, що «слова як маса всього витвореного мовленням не одне і те ж, що саме мовлення в устах народу?» і що «в неупорядкованому хаосі слів і правил, який ми звичайно називаємо мовою, наявні тільки

З М І С Т

Колупасва Тетяна Євстафіївна ПЕРЕДМОВА	3
---	----------

СЕКЦІЯ 1

ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Бісовецька Людмила Андріївна ВИВЧЕННЯ МОРФЕМІКИ І СЛОВОТВОРУ В УМОВАХ НОВОЇ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	4
Бричок Світлана Борисівна РОЗВИТОК МИСЛЕННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	6
Галушко Марія Олександрівна ПРОБЛЕМА ХРИСТИЯНСЬКИХ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.	8
Гисюк Наталія Володимирівна, Кривко Валентина Григорівна ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ	10
Гончарук Оксана Вікторівна КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	12
Гудовсек Оксана Анатоліївна ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	13
Добринська Вікторія Вікторівна РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	15
Зінчук Катерина Степанівна ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ БІОГРАФІЇ ПИСЬМЕННИКА ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ІНТЕРЕСУ ДО ЙОГО ТВОРІВ У КОНТЕКСТІ УРОКУ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	16
Іванова Лідія Іванівна КОМУНІКАТИВНО ЗОРІЄНТОВАНІ ПІДХОДИ У ПРОВЕДЕННІ СУЧАСНОГО УРОКУ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	18
Кадепська Галина Михайлівна ІСТОРІЯ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ	20
Кіяк Марія Миколаївна ОБРАЗ УЧИТЕЛЯ У ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДАХ Я. Ф. ЧЕПІГИ	21
Маліновська Наталія Петрівна ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У РОБОТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	23
Махник Оксана Дмитрівна, Галатюк Валентина Михайлівна СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ	25
Міщениця Оксана Миколаївна ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В СИСТЕМІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ	26
Могилевська Світлана Русланівна ОСВІТА ЯК ГОЛОВНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТОЛЕРАНТНОСТІ В СУСПІЛЬСТВІ	28
Невелічук Лариса Петрівна ВИНИКНЕННЯ ПЕДАГОГІКИ ЯК НАУКИ	30
Омельчук Володимир Васильович РОЛЬ БІБЛІЇ У ВИХОВАННІ МОРАЛЬНО-ХРИСТИЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	32
Панасюк Юлія Ігорівна ПРОЦЕС АДАПТАЦІЇ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ ЯК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	33
Суржук Тетяна Борисівна ФОНЕТИЧНИЙ СЛУХ – ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ	35
Ткачук Ольга Сергіївна ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКО-ОРФОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ НА ФОНЕТИЧНІЙ ОСНОВІ	38
Усач Лариса Володимирівна БАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ КЛАСИКАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ	39

Федорчук Ірина Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ І ПЕРЕВАГИ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ, ЩО НАВЧАЄ ДІТЕЙ ЗА ПРОГРАМОЮ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЕКТУ «ІНТЕЛЕКТ УКРАЇНИ» _____	42
Целковська Любов Костянтинівна ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____	43
Шульгун Марина Віталіївна ЕТИЧНІ ВИМІРИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ _____	45

СЕКЦІЯ 2

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Боровець Олена Віталіївна ФОРМУВАННЯ ДИДАКТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ _____	48
Бричок Борис Павлович ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ _____	50
Веремчук Алла Петрівна ПРОБЛЕМА АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ _____	51
Гетманчук Надія Олексіївна МОДЕРНІЗАЦІЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ _____	53
Захарчук Зоя Олександрівна КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ: ГЕНЕЗИС МОВИ ТА МОВЛЕННЯ _____	55
Іскра Лілія Віталіївна САМООСВІТА СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____	58
Кішканьова Наталія Олександрівна ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____	60
Кобець Надія Олександрівна КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ПРОВІДНИЙ ПРИНЦИП ПОБУДОВИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ _____	62
Колупасева Тетяна Євстафіївна РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ – ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ У РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТІВ _____	64
Красовська Ольга Олександрівна, Мекіса Марія Анатоліївна ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ _____	68
Красовська Ольга Олександрівна, Стрілецька Марія Андріївна КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ _____	70
Лисюк Тетяна Миколаївна ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ _____	72
Лук'яник Людмила Василівна ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В УМОВАХ БЛИЗЬКОСПОРІДНЕНОГО БІЛІНГВІЗМУ _____	74
Мельничук Лілія Борисівна МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ ДО КЛАСНОГО КЕРІВНИЦТВА _____	76
Міськова Наталія Миколаївна ОСОБЛИВОСТІ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ ДО УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ _____	78
Романенко Олександра Олександрівна МУЗИКА ЯК ЗАСІБ ВИРАЗНОСТІ КІНЕМАТОГРАФА _____	79
Сарнавська Оксана В'ячеславівна, Яковишина Тетяна В'ячеславівна СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧИТЕЛІВ _____	80
Соколюк Олена В'ячеславівна ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____	83

Третяк Оксана Миколаївна ДО ПИТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА ЗАСАДАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ _____	84
Царук Юлія Михайлівна ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ _____	86
Шевчук Ірина Володимирівна РОЛЬ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ _____	88
Шевчук Тамара Борисівна ВИКОРИСТАННЯ ТЕКСТУ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МОВНО-МОВЛЕННСЬОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ _____	90
Шурин Олена Іванівна ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ _____	92

СЕКЦІЯ 3

З ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Білоус Тетяна Миколаївна РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННСЬКИХ УМІНЬ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПРИКМЕТНИК» У 3 КЛАСІ _____	94
Гаврилович Мирослава Олегівна СТВОРЕННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ АВТОРСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ _____	95
Гарачай Юлія Романівна РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЛІТЕРАТУРНОЇ ГРИ В СТРУКТУРІ УРОКУ ЧИТАННЯ _____	97
Головачик Ірина Володимирівна ВИХОВНА ГОДИНА. ТЕМА: "ПРИРОДА – НАШ ДРУГ" _____	99
Головко Валентина Анатоліївна СУТНІСТЬ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____	100
Грицюта Олена Анатоліївна, Квятковська Леся Федорівна КОНСПЕКТ УРОКУ ПИСЬМА У 1 КЛАСІ. ТЕМА: ПРАВИЙ ПІВОВАЛ. _____	102
Джурик Світлана Миколаївна АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У 1-4 КЛАСАХ _____	104
Дзядух Тетяна Богданівна РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ _____	105
Дробуш Тетяна Яківна МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ. ПРО СВЯТА НА УРОКАХ «Я У СВІТІ» _____	107
Дьоміна Тетяна Ігорівна ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ САМОСВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА _____	109
Іванюк Лариса Василівна, Мусійчук Олена Олександрівна ГРА-ПОДОРОЖ МІСЦЯМИ «СЕМИ ЧУДЕС РІВНЕНЩИНИ» _____	112
Карпінська Валентина Володимирівна АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ _____	114
Козицька Оксана Анатоліївна РОБОТА НАД МЕТАФОРИЧНІСТЮ ТА ФРАЗЕОЛОГІЄЮ ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____	116
Корзюк Марія Вікторівна РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ В УЧНІВ 1-4 КЛАСІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ _____	122
Кравчук Юлія Ігорівна ВИКОРИСТАННЯ НАРОДОЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____	123
Кривко Валентина Григорівна, Мартинюк Людмила Іванівна КОНСПЕКТ УРОКУ ЧИТАННЯ У 1 КЛАСІ. ТЕМА: АЗБУКИ ВЧИТЬСЯ ЗАВЖДИ ПРИГОДИТЬСЯ. РОБОТА З ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СКЛАДОВОГО ЧИТАННЯ. КАЗКА ПРО АЛФАВІТ. _____	124
Літковець Олена Дмитрівна МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СЮЖЕТНИХ РОЗПОВІДЕЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ _____	126

Маркопольська Іванна Володимирівна КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ НА ПОДОЛАННЯ МОВЛЕННСВИХ НЕДОЛІКІВ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____	128
Мартиненко Світлана Вікторівна КОНСПЕКТ УРОКУ З ЧИТАННЯ 4 КЛАС. ТЕМА: О. ОЛЕСЬ «ЯРОСЛАВ МУДРИЙ», І. КРИП'ЯКЕВИЧ «КНИГА ЗА КНЯЖИХ ЧАСІВ» _____	130
Мельник Марія Володимирівна ФОРМУВАННЯ ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____	132
Мосейчук Вікторія Анатоліївна УРОК З «НАВЧАННЯ ГРАМОТИ (ЧИТАННЯ)». 1 КЛАС. ТЕМА. «ЛІТО КРАСНЕЄ МИНУЛО...». ДИТЯЧІ СПОГАДИ ПРО ВІДПОЧИНОК УЛІТКУ. ПРАКТИЧНЕ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ СЛОВОМ, РЕЧЕННЯМ. СПОСІБ УМОВНОГО ПОЗНАЧЕННЯ РЕЧЕНЬ. _____	133
Мосійчук Галина Анатоліївна ВИХОВНИЙ ЗАХІД. ТЕМА: «СВЯТО КНИГИ» _____	136
Назарчук Галина Анатоліївна ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____	140
Найда Руслана Григорівна ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ УЯВЛЕНЬ ТА ПОНЯТЬ В КУРСІ «Я У СВІТІ» _____	142
Пастернак Ірина Дмитрівна СТИЛІСТИЧНА ВПРАВНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ – НЕОБХІДНА УМОВА ЇХ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ _____	143
Приходько Лариса Миколаївна МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРА НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МАТЕМАТИКИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ _____	145
Прокопець Людмила Ярославівна З ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____	147
Пучкова Олена Василівна ОРГАНІЗАЦІЯ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ _____	149
Раджабова Тетяна Миколаївна УРОК МАТЕМАТИКИ В 1 КЛАСІ. ТЕМА: СКЛАД ЧИСЛА 7. ДНІ ТИЖНЯ. ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ. _____	152
Сілкова Ельвіра Орестівна, Власюк Марія Василівна ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ РОЗВ'ЯЗУВАТИ СКЛАДЕНІ ТЕКСТОВІ ЗАДАЧІ _____	155
Сілкова Ельвіра Орестівна, Оксенюк Надія Олексіївна ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ _____	157
Слободинюк Ольга Олексіївна СПОСОБИ ЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____	159
Смик Ольга Василівна РОЗРОБКА ІНТЕГРОВАНОГО УРОКУ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ТА УКРАЇНСЬКОГО ЧИТАННЯ В 4 КЛАСІ «ЗИМОВИЙ ВЕРНІСАЖ» _____	160
Столярчук Віра Юріївна ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАУРОЧНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____	165
Суходол Юлія Миколаївна НАУКОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗА НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ _____	168
Фірсова Ольга Валеріївна ЕКОЛОГІЧНА ЕСТАФЕТА «МОЄ СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ» _____	169
Шуневич Наталія Іванівна ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ _____	172
Шутяк Володимир Георгійович МОДЕЛЮВАННЯ МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ З ВИКОРИСТАННЯМ НАБОРІВ КОНСТРУКТОРІВ _____	174

Наукове видання

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА

Матеріали ІІ науково-практичної інтернет-конференції
**"Сучасний вчитель початкових класів:
досвід та перспективи"**,
присвяченої 75-річчю
Рівненського державного гуманітарного університету

26-27 листопада 2015 року
м.Рівне

Відповідальна за випуск – Колупаєва Т.Є.

Комп'ютерна верстка – Соловей Л.М.

Формат 60x84/8 . Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Ум. друк. арк.. 21,6. Тираж 100 прим.

Видавець О.Зень
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи РВ № 26 від 6 квітня 2004 р.
пр. Кн. Романа, 9/24, м. Рівне, 33022;
тел. 0-362-24-45-09; 0-67-364-07-27;
olegzen@ukr.net

Видруковано: Кафедра педагогіки початкової освіти РДГУ
вул. Остафова, 31, каб. 02, м. Рівне, 33000
тел. 0-362-62-00-84